

الحمد لله رب العالمين وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْمُرْسَلِينَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
وَمَنْ تَبِعَهُمْ يَاحْسَنَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ

راهنمای استفاده از قالب کتاب mohe-book

مؤلف: امان الله نبوی

استاد پوهنتون بامیان

این کتاب برای استفاده کنندگان قالب کتاب وزارت تحصیلات عالی تهیه شده است

ناشر: انتشارات بودا

سال چاپ: ۱۴۰۴

سر شناسه:	نبوی، امان الله، ۱۳۷۰
عنوان و نام مؤلف:	راهنمای استفاده از قالب کتاب mohe-book، امان الله نبوی
مشخصات نشر:	بامیان، انتشارات بودا، ۱۴۰۴
مشخصات ظاهری:	یک جلد، ۱۷ صفحه
شابک:	—
یادداشت:	برای ترفیع به رتبه علمی پوهنمل
موضوع:	ریاضی

logo

پوهنپار امان الله نبوی

راهنمای استفاده از قالب کتاب mohe-book

ویراستار: محمد زمان غرجستانی

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰

سال چاپ: ۱۴۰۴

قطع: وزیری

قیمت کتاب: ۵۰ افغانی

شابک: —

حق چاپ برای وزارت تحصیلات عالی و پوهنتون بامیان محفوظ است

تقدیم به خوانندگان

فهرست مطالب

۱	۱ معرفی قالب
۱	۱.۱ موارد لازمی
۱	۲.۱ ساختار کلی
۲	۳.۱ هشدارها
۳	۴.۱ گزینه‌ها
۴	۵.۱ جداول
۴	۶.۱ شکل‌ها
۴	۷.۱ نمادها
۶	۸.۱ اهدا
۶	۹.۱ پیشگفتار
۷	۱۰.۱ اختصارات
۷	۱۱.۱ واژه‌نامه
۸	۱۲.۱ نمایه
۹	۱۳.۱ منابع و مآخذ
۹	۱۴.۱ در باره ریاضی نویسی
۱۰	۱۵.۱ شروع و نوشتن اولین فصل
۱۱	نمایه
۱۳	واژه‌نامه
۱۵	فهرست اختصارات
۱۷	فهرست نمادها

فهرست جداول

فهرست تصاویر

فصل اول

معرفی قالب

این قالب برای سهولت، زیبایی، و انسجام هر چه بهتر آثار علمی ترفیعی تألیف، ترجمه، و تحقیق اعضای کادر علمی افغانستان طراحی شده است.

۱.۱ موارد لازمی

برای استفاده از این قالب رعایت نکات ذیل حتمی است:

۱. سیستم عامل ویندوز باشد.
۲. از TeXLive 2024 یا بالاتر استفاده کنید.
۳. از ویرایشگر Texstudio استفاده کنید.
۴. مجموعه فایل‌های ضروری و اساسی این قالب را تهیه کنید.
۵. برای اجرا از Xelatex استفاده شود.

۲.۱ ساختار کلی

برای استفاده حد اقلی شما به موارد ذیل نیاز دارید:

۱. **حد حد اقلی** کدهای ذیل را در یک document جدید و خالی بنویسید

```
\documentclass{mohe-book}
```

```
\usepackage{xepersian}
```

```
\settextfont[] {Bahij Zar}
```

```
\setlatintextfont[] {Times New Roman}
```



```
\begin{document}
```

```
\end{document}
```

سپس آنرا در یک فولدر (بطور مثال my book) ذخیره کنید. بعد از انجام مؤفقاانه موارد فوق، کد را اجرا کنید. در این مرحله باید فایل به شکل نرمال اجرا شود.

۲. علاوه کردن تصویر بسم الله و لوگوی پوهنتون مربوطه: در این مرحله، سیستم به شما هشدار خواهد داد که فایل‌های به نام‌های besmillah و logo موجود نیستند. این هشدار برای بسم الله به صورت

besmillah.jpg Does not Exist!!!!!!

و برای لوگو

logo.jpg Does not Exist!!!!!!

می‌باشد. برای که در اثر تان بسم‌الله را درج کنید، باید یک تصویر از بسم‌الله به فرمت jpg. و نام besmillah تهیه کنید (مثلا از انترنت دانلود کنید)، و آنرا در داخل فولدر که فایل تانرا ذخیره کرده بودید قرار دهید (بطور مثال، فولدر my book). برای لوگو کار مشابه را انجام دهید.

۳.۱ هشدارها

در این مرحله، قالب از شما می‌خواهد که مشخصات خویش را توسط چه کدی درج کنید. توجه داشته باشد که این مشخصات را در پری‌امبل درج کنید.

مثال ۱.۳.۱. در اینجا چگونگی رفع یکی از هشدارها را توضیح می‌دهیم. اگر عنوان کتاب خویش را مشخص نکرده باشید، سیستم به شما هشدار ذیل را خواهد داد:

لطفا عنوان کتاب خویش را توسط کد `\booktitle {arg1}` مشخص کنید

برای درج عنوان اثر خویش باید کد `\booktitle {title}` را در پری‌امبل بنویسید، بطوریکه در عوض title عنوان دلخواه اثر خویش را درج کنید. یک کد نمونه بطور ذیل خواهد بود

```
\documentclass[taalif]{mohe-book}
```

```
\usepackage{xepersian}
```

```
.....
```

```
\booktitle{title}
```

```
\begin{document}
```

```
.....
```

```
\end{document}
```


۴.۱ گزینه‌ها

برای سهولت و کنترل بیشتر، گزینه‌های این قالب قرار ذیل اند:

```
taalif tarjoma tahqiq ihdaa pishgoftar  
taqrizone taqriztwo taqrizthree taqrizfour adadifront
```

۱. **مشخص کردن نوعیت اثر:** در نخستین گام باید مشخص کنید که نوعیت اثر شما چه است. بطور مثال اگر اثر شما تألیفی باشد باید بنویسید

```
\documentclass[taalif]{mohe-book}
```

(برای ترجمه بنویسید tarjoma و برای تحقیق بنویسید tahqiq)

۲. **تقدیم:** (اختیاری) اگر دوست دارید اثر خویش را به کسی تقدیم کنید، آنگاه باید از گزینه اهدا قرار ذیل استفاده کنید (برای توضیحات بیشتر بخش ۸.۱ در صفحه ۶ را ببینید):

```
\documentclass[taalif, ihdaa]{mohe-book}
```

۳. **پیشگفتار (اختیاری):** در صورتی که بخواهید پیشگفتار داشته باشید، باید گزینه پیشگفتار را طور ذیل فعال کنید (برای توضیحات بیشتر بخش ۹.۱ در صفحه ۶ را ببینید):

```
\documentclass[taalif, ihdaa, pishgoftar]{mohe-book}
```

۴. **تقریظ‌ها:** برای تقریظ‌ها، حد اعظمی چهار تقریظ در نظر گرفته شده است. به هر تعداد تقریظ که در اثر شما لازم است، قرار ذیل فعال کنید:

```
\documentclass[taalif, taqrizone, ... taqrizfour]{mohe-book}
```

۵. **نکته مهم:** اگر تعداد صفحات قبل از متن اصلی از ۳۳ صفحه (تعداد الفبای فارسی) بیشتر باشد، آنگاه باید گزینه adadifront را طور ذیل فعال کنید:

```
\documentclass[taalif, adadifront]{mohe-book}
```


۵.۱ جداول

برای درج جدول باید از محیط جدول قرار ذیل استفاده کنید

```
\begin{table}
  \centering
  \caption{text}
  \label{key}
  \includegraphics[keyvals]{imagefile}
\end{table}
```

اگر با لثک تازه آشنا شدید حتمن راهنمای جدول را بخوانید یا حد اقل چند ویدیو در باره آن در یوتیوب ببینید.

۶.۱ شکل‌ها

برای تولید شکل از محیط ذیل استفاده کنید

```
\begin{figure}
  \centering
  \includegraphics{imagefile}
  \caption{text}
  \label{key}
\end{figure}
```

۷.۱ نمادها

طبق دستور وزارت تحصیلات عالی، داشتن فهرست نمادها الزامی نیست. اگر مایل به ایجاد فهرست نمادها باشید باید مراحل ذیل را طی کنید:

۱. **آماده سازی:** برای اینکه سیستم شما بتواند فایل‌های ضروری برای فهرست نمادها را آماده کند، باید مراحل ذیل را به دقت سپری کنید:

(آ) در Texstudio روی منوی Options کلیک کنید.

(ب) سپس، روی Configure TeXstudio... کلیک کنید. یک پنجره جدید باز خواهد شد.

(ج) در سمت چپ روی Build کلیک کنید.

(د) سپس، روی گزینه +Add کلیک کنید.

(۵) در مستطیل کوچک یک نام دلخواه بنویسید (مثلا my glossary)، و در مستطیل بزرگ سمت راست کد ذیل را کپی کنید:

```
xindy -L persian-variant1 -C utf8 -I xindy -M %.xdy -t %.glg -o %.gls %.glo
| xindy -L persian-variant1 -C utf8 -I xindy -M %.xdy -t %.slg -o %.sls %.slo
| xindy -L english -C utf8 -I xindy -M %.xdy -t %.alg -o %.acr %.acn
```

(و) روی دکمه OK کلیک کنید.

(ز) اینک روی مینوی Tools کلیک کرده، سپس روی Users کلیک کنید.

(ح) بررسی کنید که شارترکت برای ایجاد my glossary کدام است (مثلا ممکن است Alt+Shift+F2 باشد.)

۲. **تعریف نماد:** برای این کار باید در پریامبل نماد مورد نظر را طور ذیل تعریف کنید:

```
\newglossaryentry{#1}{
name={#2},
description={#3},
type=symbols,
sort={#4}
}
```

#1 در اینجا لیبل را قرار دهید (مثلا برای سمبول π بنویسید pi).

#2 در اینجا خود سمبول را بنویسید. مثلا برای سمبول π طور ذیل بنویسید:

```
 $\pi$ 
```

#3 در اینجا توضیحات مربوط به سمبول را بنویسید. مثلا برای سمبول π بنویسید «این یک عدد غیر ناطق است»

#4 ترتیب قرار گرفتن نماد در فهرست نمادها توسط این قسمت مشخص می شود و شما باید بنویسید pi. اگر در این قسمت بنویسید alpha، سیستم سمبول π را بر اساس کرکترهای alpha دسته بندی (سورت) می کند.

۳. **استفاده نماد در متن:** این کار اختیاری است (یعنی اگر از نماد در متن استفاده نکنید، هیچ مشکلی در تولید فهرست نمادها پیش نمی آید). اگر بخواهید از نماد در متن استفاده شود، فقط کافیست در مکان مورد نظر (بطور مثال) بنویسید

```
\gls{pi}
```

در هر بار استفاده، در عوض label، لیبل نماد خود را قرار دهید.

۴. **اجرا:** برای ظاهر شدن نماد در فهرست نمادها، باید اول فایل را اجرا کنید، دوم کد مخصوص glossary (مثلا از طریق `Alt+Shift+f2`) را اجرا کنید، سوم فایل را مجددا اجرا کنید.

۵. **چاپ فهرست نمادها:** در جای که می خواهید فهرست نمادها چاپ شود کافیسست کد ذیل را در مکان مورد نظر بنویسید:

```
\printmysymbols
```

۸.۱ اهدا

طبق دستور وزارت تحصیلات عالی، اهدا کردن اختیاری است. اگر بخواهید اثر خویش را اهدا کنید، آنگاه در `documentclass` گزینه `ihdaa` را علاوه کنید، سپس باید در پری امبل تقدیم شوندگان را توسط کد ذیل مشخص کنید:

```
\taqdimba{text}
```

در عوض `text` (بطور مثال) بنویسید «والدینم، و تمام مستفید شوندگان»

۹.۱ پیشگفتار

برای درج پیشگفتار در نخست گزینه `pishgoftar` را فعال کنید. سپس عنوان پیشگفتار را توسط کد ذیل مشخص کنید:

```
\pishgoftartitle{text}
```

در عوض `text` می توانید عنوان دلخواه خویش را درج کنید. متن پیشگفتار را توسط کد ذیل درج کنید

```
\pishgoftarmatn{matn}
```

در عوض `matn` متن مورد نظر خویش را کپی کنید.

نکته: اگر اثر شما ترجمه باشد ممکن است بخواهید پیشگفتار مؤلف را نیز درج کنید. در اینصورت باید کد ذیل را بعد از `matn` فوق علاوه کنید:

```
\cleardoublepage
```

```
\begin{large}
```

```
\bfseries my title
```

```
\end{large}
```

```
\noindent
```

```
my matn
```

در عوض `my title` عنوان پیشگفتار را قرار دهید و در عوض `my matn` متن پیشگفتار را قرار دهید.

۱۰.۱ اختصارات

طبق دستور وزارت تحصیلات عالی، داشتن اختصارات الزامی نیست. اگر بخواهید فهرست اختصارات تهیه کنید، آنگاه باید مراحل ذیل را طی کنید:

۱. **آماده‌سازی:** اگر مرحله آماده‌سازی نمادها (بخش ۷.۱ در صفحه ۴) را انجام داده باشید، این کار نیاز نیست. اگر انجام نداده‌اید آنرا انجام دهید.

۲. **تعریف اختصارات:** برای تعریف هر اختصار باید در پری‌امبل کد ذیل را بنویسید:

```
\newacronym{label}{short}{long}
```

بطوریکه در عوض label لیبل دلخواه خود، در عوض short اختصار دلخواه خود، و در عوض long توضیح آن اختصار را بنویسید.

۳. **استفاده اختصار در متن:** این کار اختیاری است (یعنی اگر از اختصار در متن استفاده نکنید، هیچ مشکلی در تولید فهرست اختصارات پیش نمی‌آید). اگر بخواهید از نماد در متن استفاده شود، فقط کافیست در مکان مورد نظر بنویسید (بطور مثال)

```
\gls{label}
```

در هر بار استفاده، در عوض label، لیبل اختصار خود را قرار دهید.

۴. **اجرا:** برای ظاهر شدن اختصار در فهرست اختصارات، باید اول فایل را اجرا کنید، دوم کد مخصوص glossary (مثلا از طریق Alt+Shift+F2) را اجرا کنید، سوم فایل را مجدداً اجرا کنید.

۵. **چاپ فهرست اختصارات:** در مکان که می‌خواهید فهرست اختصارات چاپ شود کافیست کد ذیل را در مکان مورد نظر بنویسید:

```
\printmyacronyms
```

۱۱.۱ واژه‌نامه

برای تولید واژه‌نامه باید مراحل ذیل را طی کنید:

۱. **آماده‌سازی:** با مرحله آماده‌سازی فهرست اختصارات و نمادها تفاوتی ندارد (بخش ۷.۱ در صفحه ۴ را ببینید).

۲. **تعریف واژگان:** هر واژه باید در پری‌امبل توسط کد ذیل تعریف شود:

`\newglossaryentry{label}{name={name},description={description}}`

بطوریکه در عوض label لیبل واژه، در عوض name نام فارسی همان واژه، و در عوض description معادل انگلیسی همان واژه درج شود.

۳. **استفاده در متن:** استفاده در متن اختیاری است. نحو استفاده مشابه نمادها و سمبول‌ها است (بخش ۷.۱ در صفحه ۴ را ببینید).

۴. **اجرا:** با اجرای نمادها و اختصارات تفاوتی ندارد بخش ۷.۱ در صفحه ۴ را ببینید.

۵. **چاپ واژه‌نامه:** در مکان که می‌خواهید واژه‌نامه چاپ شود کافیسست کد ذیل را در مکان مورد نظر بنویسید:

`\printmyglossary`

۱۲.۱ نمایه

برای تولید نمایه باید مراحل ذیل را طی کنید:

۱. **آماده سازی:** برای اینکه سیستم شما بتواند فایل‌های ضروری برای فهرست نمادها را آماده کند، باید مراحل ذیل را به دقت سپری کنید:

(آ) در `Texstudio` روی مینوی `Options` کلیک کنید.

(ب) سپس، روی `Configure TeXstudio...` کلیک کنید. یک پنجره جدید باز خواهد شد.

(ج) در سمت چپ روی `Build` کلیک کنید.

(د) سپس، روی گزینه `+Add` کلیک کنید.

(ه) در مستطیل کوچک یک نام دلخواه بنویسید (مثلا `my index`)، و در مستطیل بزرگ سمت راست کد ذیل را کپی کنید:

`xindy -M texindy -C utf8 -L persian-variant1 %.idx`

(و) روی دکمه `OK` کلیک کنید.

(ز) اینک روی مینوی `Tools` کلیک کرده، سپس روی `Users` کلیک کنید.

(ح) بررسی کنید که شارت‌کت برای ایجاد `my index` کدام است (مثلا ممکن است `Alt+Shift+F2` باشد).

۲. **تعریف مدخل نمایه:** برای تعریف نمایه در مقابل (بعد از) واژه یا اصطلاح که می‌خواهید در نمایه ظاهر شود کد ذیل را بنویسید:

`\index{entry}`

بطوریکه در عوض `entry` واژه مورد نظر را درج کنید.

۳. اجرا: برای ظاهر شدن یک واژه در نمایه اولاً فایل خود را اجرا کنید، دوماً فایل نمایه را اجرا کنید (بطور مثال `Alt+Shift+F2`)، سوماً یک بار دیگر فایل را اجرا کنید.

۴. چاپ نمایه: در مکان که می‌خواهید نمایه ظاهر شود، باید کد ذیل را بنویسید:

```
\printindex
```

۱۳.۱ منابع و مآخذ

طبق دستور وزارت تحصیلات عالی، ترتیب منابع اندکی پیچیده است زیرا اول باید منابع دینی از قبیل قرآن کریم و احادیث، سپس منابع به زبان فارسی، و بعد از آن منابع به زبان انگلیسی و سایر زبان‌ها درج شود. این کار مرتب‌سازی خودکار در لٲک را مشکل می‌کند. متأسفانه فعلاً چنین بسته‌ی برای هدف متذکره وجود ندارد. لذا باید منابع توسط شخص نویسنده اثر بصورت دستی مرتب و ارجاع داده شوند.

۱۴.۱ در باره ریاضی نویسی

می‌توانید از محیط قضیه به هر فرمت که خواسته باشید استفاده کنید و مشکلی رخ نخواهد داد، فقط کافیست بسته مورد نظر را فراخوانی کنید. ما در اینجا یک فرمت مخصوص تهیه کردیم که استفاده از آنرا پیشنهاد می‌کنیم. مزیت این فرمت در این است که فاصله عمودی قبل و بعد از محیط‌های ریاضی مانند قضیه، مثال، لم، اثبات، حل، تمرین، و ... را منظم‌تر می‌کند. برای تعریف این محیط‌ها کافیست بسته `amsthm` را فراخوانی کرده و در پری‌امبل کدهای ذیل را درج کنید:

```
\newtheorem{theorem}{Theorem}[section]
\theoremstyle{mohestyle}
\newtheorem{thm}[theorem]{my theorem}
\newtheorem{asl}[theorem]{my proposition}
\newtheorem{tarif}[theorem]{my definition}
\newtheorem{lemm}[theorem]{my lemma}
\newtheorem{mesal}[theorem]{my example}
\theoremstyle{remark}
\newtheorem{natiija}[theorem]{my result}
\newtheorem{nokta}[theorem]{my remark}
```

بطوریکه در عوض `my theorem` (بطور مثال) قرار دهید «قضیه» و به همین ترتیب. برای استفاده از محیط تمرین، کد ذیل را در پری‌امبل بنویسید:


```
\newenvironment*{tamrinat}{  
\vspace{15mm plus 15mm minus 15mm}{  
\centering\Large\textbf{my exercises}  
\thesection\\\null}}{\vspace{10mm plus 5mm minus 5mm}  
}
```

بطوریکه در عوض my exercises نام دلخواه خویش برای تمرین (بطور مثال) **تمرینات** را بنویسید.

۱۵.۱ شروع و نوشتن اولین فصل

قبل از شروع متن اصلی کتاب حتمن کد `\mainmatter` را پیش از اولین فصل خود درج کنید. این باعث می‌شود که لتک متن اصلی کتاب شما را شناسایی کرده و صفحه‌گذاری و سایر تنظیمات را به درستی انجام دهد.

نمایه

ب
بسم الله، ۲

ت
تقدیم، ۳

ل
لوگو، ۲

ه
هشدار، ۲

واژه‌نامه

closed	بسته	argument	آرگومننت
Bessel	بسل	epitrochoid	اپی تروکوئید
absolutely	بطور مطلق	epicycloid	اپی سایکلوئید
uniformly	بطور یکنواخت	union	اتحاد
dimension	بعد	associative	اتحادی
Binet	بنیت	dilation	اتساع
exterior	بیرون	continuation	ادامه
ellipse	بیضی	representation	ارایه
binomial	بینوم	stereo-graphic	استریوگرافیک
infinity	بی نهایت	principle	اصل
antiderivative	پادمشتق	accumulation	انباشتگی
parabola	پارابول	translation	انتقال
preamble	پری امبل	integral	انتگرال
window	پنجره	integrand	انتگرالده
PDF	پی دی اف	Euler	اویلر
analytic	تحلیلی	isotherm	ایزوترم
TeXLive	تک لایو	open	باز
Riemann	ریمان	recurrence	بازگشتی
shortcut	شارت کت	residue	باقی مانده
		Bernoulli	برنولی
		closure	بست

polar قطبی

LaTeX لتک

label لیبل

Microsoft Word مایکروسافت ورد

فهرست اختصارات

اردوی ملی افغانستان	۱. م. ۱.
امارت اسلامی افغانستان	۱۱۱
شناسه بین المللی کتاب	شابک
بزرگ ترین قاسم مشترک (Greatest Common Divisor)	GCD
بزرگ ترین سرحد پایینی (Greatest Lower Bound)	GLB
هایدروجن کلوراید	HCL
کوچک ترین مضرب مشترک (Lowest Common Multiple)	LCM
Least Upper Bound	LUB
وزارت تحصیلات عالی	mohe
سازمان پیمان اتلانتیک شمالی	NATO
معادله دیفرانسیل معمولی (Ordinary Differential Equation)	ODE
سازمان پیمان اتلانتیک شمالی	OTAN
معادله دیفرانسیل قسمی (Partial Differential Equation)	PDE
امارات متحده عربی	UAE
سازمان ملل متحد	UN

UNICIEF صندوق حمایت از اطفال سازمان ملل متحد. این صندوق در چوکات سازمان ملل و با بودجه این سازمان تأسیس شده و تحت کنترل آن فعالیت می‌کند.

ایالات متحده امریکا USA

فهرست نمادها

یک متحول دلخواه که برای نشان دادن یک زاویه استفاده می شود β

انتگرال که حاوی یک تابع پیوسته است. $\int_a^b C[a, b]$

این علامت انتگرال است \int